

Dün Ne Yaşadık, Bugün Ne Yaşıyoruz, Yarın Ne Yaşayacağız?

Prof. Dr. Ali ÖZDEN

Decartes der ki “Je pense donc je suis”. Ben de diyorum ki “düşünüyorum o halde varım” ama yetmez, düşündüğümü ifade etmeliyim ve yazmalıyım. Ufuk yaklaştıkça zaman azalıyor, o halde elimi çabuk tutmalıyım. İnsan kendini ne kadar özgür hissederse, doğaya ve ufka da kendini o kadar yakın hissediyor.

Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran irade ve onun önderi Atamız devletimizi kurduğunda okuryazar oranı %4’lerde iken Avrupa’da %70’lerde idi.

Cumhuriyet’in en büyük başarısı, bu ülkenin çocuklarına askerlik döneminde “Ali Okulları”nda okuma yazma öğretmek Türkçeyi yok olmaktan kurtarması olmuştur. Ali Okulları ve oradan yetişenlerin de eğitimi ile yetiştirilen “Eğitmen”ler olmasaydı köylerimiz aydınlık için daha nice yıllar beklerdi. Benim doğduğum diyarda Cumhuriyet’ten önce ne yol, ne okul, sözün kısası hiçbir şey yapılmamıştı. Bu nedenle de başka bir diyarla arasında ne ulaşım ne de iletişim vardı. On beş günde bir aşağıya giden vapur 1-2 saat uğrar, 15 gün sonra da yukarıya giderken de biraz durur ve yoluna devam ederdi. Dış dünya ile ilişkisi bu kadardı. İnsanlar da kim geldi kim gitti diye iskeleye toplanırdı. Karadan ulaşım ise hayvan sırtında yapılırdı. En yakın kasabaya götürülecek posta görevi de, bir katur ve sahibi Hançer tarafından yerine getirilirdi. Zamanla kamyonla ulaşım da gündeme gelmişse de, yolun yol olmaması nedeniyle, sık devrildiği için, uzun yıllar araba işi devreye giremedi. Şimdi daha iyi anlıyorum; gözden ırak, doğası fakir yerlere Cumhuriyetimiz neden geç elini uzatabilmiştir

diye. Ama gönderdiği hocalar adam gibi adamlardı. Anadolu kırsalını aydınlatmaya gelmiş birer yıldız gibiydiler. Onların etkisi ve baskısı ile ailelerimiz, bizleri gurbete okumaya gönderdiler. En zor koşullarda, tırnaklarımızla kazarak, taşları döşeyerek bugünlere geldik. Okuduk, yazdık, okuttuk, yazdırdık, bir de baktık ki ömür tükenmek üzere. Zaman o denli hızlı ki, ömrü de kısaltıyor, ufku yaklaştırıyor. Benim neslim Cumhuriyet’e kol kanat olmaya çalışmıştır, parayı değil devleti düşünmüştür. Sessiz ve sakin bir nesildir. Ama konu vatan ve Cumhuriyet olunca, bıçak kemiğe dayanınca, bu nesil her şeyini borçlu olduğu Atatürk için tüm varlığını ortaya koyacaktır. Bizim nesil ne kindar ne de nankör olmuştur.

Bizim çocukluğumuzda, genellikle ilkokuldan sonra çocukların okutulması hoş karşılanmazdı. Çünkü çocuk okursa gâvurca öğrenir, gâvur olur (sanki öğrenmesi çok kolay da), anasını babasını beğenmez, dinden olur diye. Bu nedenle de kasabanın önde gelenleri ortaokulun açılmasına sıcak bakmamışlardır. Her nedense bu din adamları hep okuldan ve kaptan korkmuşlardır. Osmanlı bile Türklerin eğitim için Avrupa’ya gitmelerine sıcak bakmamıştır, çünkü gâvurun ekmeğini suyunu içerse, hele dilini de konuşursa dinden imandan olur diye düşünmüştür.

Bazıları her şeyini başkasına borçlu olabilir, biz her şeyimizi Cumhuriyet’e borçluyuz. Cumhuriyettir dilimizi de, dinimizi de, bizi de kurtaran aydınlığa kavuşturan. Bu Cumhuriyet öyle bir Cumhuriyet’tir ki dinimize, ırkımıza, siyasal görüşümüze, dilimize bakmadan bizi bir eyleyip kucaklamıştır. Bu

Nerede olduğuna, neden orada olduğuna yanıt bulabilirsen kim olduğunu daha kolay anlayabilirsin.

ülkede yaşayan herkes bilsin ki Cumhuriyet olmasaydı, onlar da olmayacaktı. Bize **“biriz, birlikteyiz, bir olacağız ve bir kalacağız”** diye öğretiler. Bu nedenle benim için hiçbir insanımız öteki olmamıştır. Demokrasinin çoğunluk değil, çoğulcu bir rejim olduğuna inansak da, uygulamaların da bilime ve akla uygun olmasını şart koşarız. Çoğunluk biz istediğimizi yaparız derse o demokrasi değil dayatmacı, otoriter-totaliter bir rejim olur, cürmü kadar yer yakarak geldiği gibi gider. Tarih bunun örnekleri ile doludur. Hitler halkın desteği ile iktidara geldi. Hitler halkın %90’ından fazlasının oyuyla liderliğini onaylatarak otoriter-totaliter-faşist yönetimi hayata geçirerek büyük felaketi yaşatmaya koyuldu. Hitler kendine benzer, cahil, iş ehli olmayan insanları çevresine toplayarak Almanya’yı yönetmeye kalktı ve bir ülkeyi cahiller yönetince sonucun ne olabileceğini ortaya koymuş oldu. Hitler 6 yıl gibi kısa bir sürede Dünyayı kan gölüne çevirerek, insanlığa tarihin en büyük acısını yaşattır. Cahilin; hem kendine hem de kendisi gibi cahillerin yanı sıra tüm insanlığa ne büyük felaketler yaşatabileceğini tüm Dünya gördü. İnsanlık ne çektiyse cehaletten ve cahillerden çekmiştir. Bu nedenle toplumlar cehaletle olduğu kadar cahillerle de mücadele etmek zorundadır. Cahillerin cahil olduklarının farkındalığını kazanmaları için zorunlu eğitim çare olarak gündeme getirilmelidir. Cahil Hitler ve onun cahil yoldaşları hem kendilerine hem de Almanya’ya büyük acı yaşattıkları gibi, tüm insanlığı da felakete sürüklemişlerdir. Cahil bir önderin, bir halkın çoğunluğu olan cahil kesimi nasıl koyun gibi peşinden yürütebildiğini Hitler olayında görebiliyoruz. Bir lidere yapılacak en büyük iyilik ona kim olduğunu hatırlatmak ve onu eleştirmektir. Maalesef herkes kendinin ne mal olduğunu bildiği için eleştiriden kimse hoşlanmıyor. Ne yapıp yapıp, büyük felaketlerden toplumu kurtarmak için yapılacak tek iş, tüm insanımıza çağdaş eğitim vermektir. Cehaletten kurtulmanın tek yolu eğitimdir. Cahilin ne yapacağı belli olmaz. Toplumlar ne çektiyse cehaletten ve cahillerden çekmiştir. Cahil genellikle işine gelene, çıkarına uygun olana inanır. Bilgili insan ise gerçek olana, doğru olana inanır. Cahil yağcılar, bilge adam ise eleştiri yapanı sever. Cahil hak, hukuk, adalet vs. önemsemez, o yalnız çıkarını bilir, o nedenle de çağdaş hukuka tavırlıdır. Cahil daha iyiyi, daha güzeli, daha insani olanı aramaz çünkü zor gelir, geçmişe gitmek, orada yaşamak daha çok kolayına gelir. İnsanımızın tümünü cehaletin zincirlerinden kur-

tarmazsak güzel günleri göremeyeceğiz.

Bilgi cehaletin de korkunun da ilacıdır. Bilgidir insanı insan yapan. Bilgidir yaratan gücü anlamamızı sağlayan, bilgidir karanlığı aydınlatan. Cahil anlamadığı için yalnızca uydurur, onun gerçeği duyuntulardır. İnsanımızı bu felaket hastalıktan kurtarmak için ne yapıp yapıp tüm halkımızın yaşam boyu eğitimi için gerekeni yapmalıyız. Doktorlara çok mu çok iş düşünüyor yine. Çünkü cahillik bir toplum hastalığıdır **“Akıl Durgunluğu Sendromuna”** yol açmaktadır. Cahil bıraktığımız insanlar hem kendilerine hem de topluma çok mu çok zarar vermektedirler. Artık bizim insanımız da geçmişten gelen yalan yanlış bilgileri değil, bugünün bilgilerini edinerek düşünmelidir. Çünkü son 50 yılda, bilim ve teknolojiye, milyarlarca yıllık gelişmenin milyarlarca katı ilerleme kaydedilmiştir. Bilim de üretilen yanlış bilgilerin toplum üzerine olan olumsuz etkisini yıkmak için gerekeni yapmalıdır.

Ben; ilkokul birden bu yana yani 65 yıldır muhalefettayim. Çünkü ötekileştirilmişim. Sözü kısası; benim gibi düşünenlerin fikirleri iktidar yüzü göremedi. Böylece takıldık gerçeğin yürüyüşüne, gidiyoruz gündüz-gece. Biz diyoruz karışmayın başkasının ne dinine ne de yaşamına, çünkü karışarsanız başkasının işine o da karışır senin işine. Başkasının uçkuruna karışırsan o da senin uçkuruna karışır. Bilesin ki uçkur sorununu çözemeyen toplumdaki ne insan gibi insan ne de adam gibi adam çıkar. Bir yerlere varmak için dini duyguları ve geçmişi, hele de ölüleri kullanırsan insanlıktan çıkmayı göze aldın demektir. Yaradan hekime yapılan işkenceyi tüm kullarına yapılan işkence ve kendine direniş olarak alır. Konfüçyüs de derki “İntikam almak için gidiyorsan, önce kendine bir mezar kaz”.

Bu ülkede okuyan ötekidir. Hele bir de okuyup-yazıyorsa dışlanır, ötekileştirilir. Okuyup yazan ülkesini ayakta tutmaya çalışırken, okumayan kendini ayakta tutmaya çabalar. Bazıları okumayanları örgütlenerek iktidarı ele geçirirler. İşte böylece insanlar kendilerine benzeyene, aynı yere girip çıkana destek olarak iktidarı ele geçirirler. Aynı zihniyet 63 yıldır iktidarı bırakmamak için, yeni kuşaklara içi boşaltılmış eğitim verdi. Toplumun çoğunluğu okuyuzardan neden hoşlanmadığını ifade etmekten uzak olduğu gibi neden cahil bırakıldığının da ayırında değil. Toplumun çoğunluğu kendilerini yönlendirenlerin bugünlerin sorumlusu olduğunu anlamı-

Söz sahibine benzer.

yor. Çünkü onlar iktidara getirdikleri insanların temel amacının toplumu yönlendirebilir, kontrol edilebilir, kullanılabilir halde tutmak olduğunu anlamakta zorluk çekmektedirler.

Toplumun bu büyük çoğunluğu 1000-2000 yıl önceki bilgilerle eğitilerek çağımıza uyum gösteremez hale getirilmiştir. Bu kesimin güncel bilgilerle donanımlı hale gelmiş düşünen gençleri hem onların hem de iktidarın anlamasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Toplumun çoğunluğunu oluşturan bu kesime şu mutlaka öğretilmelidir. Bir-iki bin yıl önceki bilgilerle bu günü yönlendirmek ve yönetmek mümkün değildir. 21. yüzyıla ayak uyduramayanların saf dışı kalacağı açıkça görülmektedir. Bu felaketin yaşanmaması için okur-yazar insanlar elinden gelen çabayı göstermeli ki bu ülke ve Türkçemiz yok olup gitmesin. İktidarı ele geçiren ne yapıp yapıp koltuğu bırakmak istememektedir. Bu tablo akıl durgunluğu sendromunun bir gerçek olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. İktidar olmayı elma şekerine sahip olma olarak algılamak yanlıştır.

21. yüzyılda insanların dini inançlarını ve bilgisizliklerini kullanarak iktidar olmak kimseye yarar sağlamaz. Çünkü cehalet; dini de, iktidar olanı da, cahilleri de cehennemin derinliklerine çekerek büyük felakete götürür. Bizden utanın, 64 yıldır demokrasi bizi yok saysa da biz bilim yolunda gerçeğin yürüyüşüne katılmışız. “Gelecekte demokraside muhalefet partileri de seçimlerde aldıkları oy oranında yürütmede yer almalıdır” ki, demokrasi bizi yok saymayacağı gibi düşüncelerimizin temsil edilmesine de fırsat versin. Böylece kimse ötekileşmeyecek, demokrasi de çoğunluğun değil hepimizin olacaktır.

1950’lerde özgür, çağcıl üniversite kurulabilseydi, hükümetler ve toplum da bu üniversitelerin arkasında durabilseydi bugüne dek yaşanan tüm olumsuzluklar yaşanmazdı. Özgür üniversiteler tüm sorunlara çare üretebilecek bir kimliktedir. Maalesef bizi dinleyen olmadı, ne kerametse gelende giden de üniversitelere burnunu sokmaktan çok hoşlandılar. Siyasetçilerin ve dini kullanan dincilerin; bu akıl almaz, üniversiteyi ele geçirme hastalığı bugünlere kadar devam etti. Üniversiteleri ele geçirmeye çalışan çevrelerdeki bu kronik hastalık şu anda kanserleşmiş durumdadır ve üniversiteleri tüketmektedir. Ayrıca, üniversite şehirlerindeki yerel yönetimler ve gönüllü kuruluşlar da ne koparabiliriz anlayışı ile devrededir. Şehir halkı da, sosyal ve kültürel açıdan üniversiter yaklaşımdan

yararlanacağı yerde, üniversitelere baskı yaparak kontrolünde tutmaya çalışmaktadırlar. Artık şunu halkımız da, siyasetçilerimiz de, dini çevreler de bilsin ki, **özgür ve çağcıl üniversite oluşmaz ise gelecekte daha çok sıkıntılar yaşayacağız.** Artık sülükler üniversitenin yakasından düşmelidir. Üniversiteler bizim olduğu kadar insanlığın da ortak malıdır. Üniversiteleri kurtarırsak ülkemiz de kurtulur. Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olanların eğitimini zorunlu hale getirirsek sorunlarımızın hafifleyeceği kanısındayım. Üniversitelerimiz bilim yuvalarıdır. Bugün insanoğlu yer kürede bilim sayesinde varlığını sürdürebilmektedir. Bilim bütün dinlerin, bütün düşün sistemlerinin, aynı pencereden bakmasalar da yaratıcı gücün aynı olduğunu algılamalarına imkân vermektedir. Bu başarı tüm insanların birlikte yaşamalarına hem zemin hazırladı hem de engelleri ortadan kaldırdı. Yeter ki güncel bilgileri edinerek düşünmeye devam edelim.

Üniversitelerimiz içinde bulunan zararlı unsurlar nedeniyle maalesef kendi sorunlarını bir türlü çözememiştir. Bazı akademisyenler, kişisel çıkarları nedeniyle, üniversiteye tam günün gelmesine karşı çıkararak büyük felaketlerin yaşanmasına çanak tutmuşlardır. Bu nedenle zararın neresinden dönülürse kaddır. Süratle, zararlı unsurlar devre dışı tutularak, tam gün adam gibi gerçekleştirilmelidir. Unutmayalım ki, zararlı unsurlar her devirde iktidara en yakın insanlar olmuşlardır. Üniversitelerin içinde bulunduğu hastalıktan kurtulması için tedavide uluslararası bilgi birikiminden yararlanılmalıdır. Bilimsel kriterler göz önünde tutularak yapılacak bir değerlendirmeden sonra, üniversiter yaşam için yeterince donanımlı olmayanların çalışmasına son verilmelidir. Akademik yaşamda kalabilecek donanımlı olanlarla da 5’er yıllık sözleşmeler yapılmalı ve sözleşme yenilenmesi de bilimsel kriterler göz önüne alınarak yapılmalıdır. Üniversite özgür ve bağımsız kimliğini devam ettirebilmesi için de, bağımsız denetleme kurumlarınca denetlenmelidir. Üniversitelerin gelişimi için en büyük destek halktan ve üniversitenin mezunlarından gelmelidir. Üniversiteler mutlaka kadrolarının %5-10’unu yabancı bilim adamlarına açmalıdır. Üniversiteler özgür-özzerk yapıları yanı sıra yönetimde de profesyonelleşmeye geçerek dinamik, yenileşmeci bir karakter kazanmalıdır.

Üniversiteleri üniversite yapan akademik insan gücüdür. Ülkemizde üniversiter yaşamın geçmişi çok yeni olduğu için üniversiter gelenek ve görgü de yeterince oluşmamıştır. Bu nedenle akademik donanımlı insan gücü yeterince oluşmamıştır.

Gelecekte demokraside, muhalefet partileri de aldıkları oy oranında yürütmede yer almalıdır.

İkinci Dünya Savaşı döneminde (1939-1945) ülkemize gelen ya da sığınan Alman profesörlerin yerleştiği akademik disiplin, etik, çalışma prensipleriyle bir gelenek oluşmakta iken bazıları yıkmaya başladı. Sonra da onlar gidince geriye bir şey kalmamıştır. Böylece onların gitmesine neden olanlar, bir elleri parada bir elleri balda huzur içinde yaşamışlardır. Bizim; hala üniversiter ahlaki olan, bilim tutkusu yüksek, araştırmayı yaşam tarzı kabul etmiş, insanlık sevgisi ile dolu, para peşinde koşmayan, akademik görgü ve geleneği olan yabancı akademisyenlere de ihtiyacımız var. Son 60 yıldır üniversitelerimiz yaprak misali rüzgâra kapılmış gidiyorlar. Sayıları arttıkça rüzgâra kapılan yaprak ta artıyor. Son 10 yılda, üniversiteler adam gibi yeniden yapılandırılırsa, bu gün yaşanan sıkıntılar yaşanmazdı. Üniversiteleri tekke, zaviye haline getirip tarikatlara teslim etmek insanlığa hakaret ve apaçık suçtur.

Üniversitelerimiz yeniden yapılandırılmazsa mevcut yapı ile ancak ülkenin yıkımına katkıda bulunabilir. Üniversitelerimiz yeniden yapılandırılarak özgür-özerk hale getirilip gereken çalışmalar da yapılırsa, elbette o zaman üniversitelerimiz saygın hale gelebilir. Üniversitelerimiz üniversite olursa gelecek için endişeye gerek yoktur. Üniversiteniz olmazsa kendinizle hem siz hem de başkaları alay eder. Üniversitelerimizin kimlik sorunu yaşadığını cümle âlem bilmektedir. Üniversitelerimiz siyasi otoritenin ve dini çevrelerin ilgi ve geçim alanı haline gelmiştir. Akademik yükseltme ve atamalarda bilimsel kriterlerin kullanılmaması yanı sıra, jürilerde ayarlamalar da yapılmaktadır. Bilimle yakından uzaktan hiç ilgisi olmayan dini ve siyasi gruplar üniversitelerde örgütlenmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Bilim gelince bunlar kaçacak delik arar, bilim yapmak dünyanın en kolay değil en zor işidir.

Bizim üniversitede yaşadığımız dönemde de, akademik kadrolara atamalarda bilimsel değerlendirme yöntemleri kullanılmasa da, genellikle çalışkan olanlara fırsat verildi. O zaman hocalarımız gelecekte kuruma katkı verebilecek gençlere öncelik tanırlandı. İnsanların cinsini, etnik grubunu, memleketini, dinini, dilini hiç göz önüne almazlardı. Cumhuriyet gibi herkesi kucaklardı, ayrıcalık, ötekileştirme hissetmedik. Biz de Cumhuriyet gibi herkesi kucakladık, hatta kendimizden farklı düşünenlere öncelik verdik. Bu nedenle de beni çok eleştirirdiler hala da eleştirirler. Ne diye mi? Kliniğe, sağcılar, dincileri vs. doldurdum diye. Bugün olsa yine onlara

öncelik tanırım. Çünkü bilimle, bilgi ile tanışabilirlerse, kendilerini anlama ve değerlendirme fırsatı bulacaklardır.

Atatürkçü zihniyette ötekileştirme kesinlikle yoktur, olsaydı biraz da bizde olurdu. Bugün geride olanların hepsinde parmak izim var. Benden önde olan hocaya sorabilirler. Biz elimizden geleni yaptık, yine de yaparım. Hepimiz iyisiyle kötüsüyle bu Cumhuriyet'in çocuklarıyız. Bir gün herkes dünyanın döndüğünü kendi gözüyle görecektir. Ben, bu güne dek akademik sınavlarda kapıya kadar gelen herkese kapıyı açtım. Benim görevim içeri almaktı, bundan sonrası onlara ait. Üniversiteye saygı gösterip çalışırlarsa, hem kendileri hem de üniversite kazanır. Üniversiteyi kullanmaya kalkarlarsa, kaybeden üniversite değil onlar olur. Zaman neyin ne olduğunu, kimin kim olduğunu mutlaka gösterecektir. Umarım zamanla onlar da insanları ötekileştirmemeyi öğrenirler. Köprüyü geçince başkası geçmesin diye yıkanları zaman yakalayıp tarihe teslim edecektir.

Tip, hukuk, mühendislik fakültelerinde temel eğitimin 7 yıl olması, sonrada yan dallarda uzmanlaşmanın zorunlu olması gerekir. Böylece konusunda uzman; hekim, hukukçu, mühendis yetiştirilmesi de sağlanmış olur. Hastalar üst düzeyde tanı ve tedavi şansı yakalar, konu uzmanı avukatlara, yargıçlara, savcılara kavuşmak mümkün olur. Binalar yıkılmaz, yollar bozulmaz, yani hizmet kalitesi artar. İlerlemenin yolu, yol nereye giderse oraya gitmek değil, belli bir yolda yürüyüşe devam etmektir. Belli alanlarda uzmanlaşma yanı sıra yaşam boyu eğitim de şarttır.

Özellikle tıp fakülteleri günümüzde karanlık bir dönemi yaşamaktadır. Yeterli asistan, uzman hekimin olmaması eğitim kurumlarında yaşamın durması demektir. Araştırmacılar nerede? Araştırmacılara saygı duyanlar nerede? Arada bul. Temel bilimler unutulmuş, kliniklerde çöl sessizliği var. Yıllarca önce de kliniklerde saygın araştırma yapılabilmesi için "Scientists"lere kadro verilmesi için mücadele ettik, o zaman da anlayan yoktu, şimdi de yok. Her işten anladığını söyleyen klinisyenler, araştırmayı araştırmacının yapabileceğini hala anlamak istemiyorlar. Belki de araştırmadan nefret ettikleri için araştırmacıdan uzak durmayı tercih ediyorlar. Bilim düşmanı bazı akademisyenler de yan dal uzmanlıklarının gelişmesine karşı tavır koyabiliyorlar.

Cehalet öyle bir canavardırki, kendi çocuklarını yiyerek varlığını devam ettirir.

Sorumlulardan istediklerimiz,

- a) Özgür-özerk üniversiteyi hemen kur.
- b) Bilimsel değerlendirme kriterlerini kullanarak yeniden yapılanmaya geç, gerçek reform olsun.
- c) Siyasi ve dinci baskısından üniversiteyi kurtarın.
- d) Üniversitelere en az Diyanete din görevlileri için verdiği kadro kadar asistan-uzman kadrosu verin.
- e) Üniversitenin ve bilim adamlarının saygınlığını arttırmak için önce ekonomik durumlarının, sonra da çalışma ve araştırma koşullarının güncelleştirilmesi sağlansın.
- f) 10 yıl önce verilen söz tutulsaydı, tam gün uygulansaydı, özgürleşmenin ilk adımı atılmış olurdu.

Üniversitelerimiz çağcıl seviyeye gelirse, yetiştirdiği insan gücü, ilk-orta eğitimde görev yapacak üst düzeyde eğitimcilerin yetiştirilmesini de sağlayacaktır. İnsanimızı iyi eğitebilirsek; neye inanıp neye inanmayacağına, neyi yiyip neyi içeceğine, nasıl oturup kalkılacağına, nasıl giyineceğine, kendini nasıl kontrol edeceğine kendisi karar verebilir. Maalesef çocukların eğitimi üniversitedeki eğitimden de beterdir. Yetiştirme yurtlarındaki, ıslah evlerindeki çocukların durumu felakettir. Sokak çocuklarının durumu ise insanlık trajedisidir. Devlet otla çöple değil çocukların eğitimi ile uğraşmalıdır.

Ülkenin çocuklarını eğitmiyorsunuz kendinize köle yapmak için, onları savaştırmak için. Biliyorsunuz ki, eğiterseniz onlar ne köle olur, ne de savaşır. Unutmayın, eğitim okul açmakla, üniversite açmakla olmaz. Eğitimin olmazsa olmazı, çağcıl ve güncel bilgilerle donanımlı öğretmendir. Eğitimi eğitim yapan programdır. Program ise bilimsel kriterler ve çağcıl bilgiler göz önüne alınarak yapılmalıdır. Program adam gibi uygulanmazsa eğitim de eğitim olmaktan çıkar.

Fahri doktora alışverişi tüm dünyada salgın haline gelmiş durumda. Doktora belgeleri yerlerde dolaşüyor. Doktora kavramını aşağılayan bu durumdan kurtulmanın tek yolu bilime saygılı olanların bu fahri doktoraları kabul etmemesidir. Ama bilimle ilgisi olmayan bazı çevrelerin böyle bir diplomayı elde etmeye çok hevesli olduğu görülüyor. Bu hevesliler devlet adamları, siyasetçiler, din adamları, para babaları olarak sıralanabilir. Fahri doktora diplomaları bilime saygısızlıktır.

Üniversitelere, eğitim hastanelerine, kamu kurumlarına devlet adamlarının, siyaset adamlarının, din adamlarının, şunun bunun isminin verilmesi çok yanlıştır. Bilime katkısı olan bilim adamlarının, edebiyatçıların, sanatçıların, uluslararası isim olmuş mühendislerin, mimarların ismi verilebilir. Ama yine de uluslararası kriterlere uyulması yerinde olur.

Dinin özellikle siyasetçiler tarafından, kullanılmasına izin verilmemelidir. Din, kendi alanında kaldığı süre saygınlığını koruyabilir. Din, bireyin özelinde kalmalı sosyal yaşamı demokratik hukuk kuralları düzenlemelidir. Özellikle son yıllarda dinler, kendi dışındaki dinlerin radikalleşmesi için gerekeni yaparak, güçlenmenin yolunu aramaktadırlar. Bu konuda kiliselerin yoğun çaba gösterdiği görülmektedir. Kilise diğer dinleri radikalleştirerek kendi üyelerinin kiliseyi sahiplenmesi duygusunu yaratmaktadır. İslam dünyasındaki reformist hareketlere kilise karşıdır. İslam'da reform yaşanırsa kilise büyük sıkıntıya düşeceğini, taraftarlarını kaybedeceğini çok iyi bilmektedir.

Dinden geçimini sağlayan kesimlerin ve kilisenin İslam dünyasında reformist bir dalganın oluşmasına fırsat vermeyecekleri açıktır. Ama bir gün tüm dünya reformist fırtınalarla aklanıp paklanacaktır. Çünkü dinler toplumun huzuru için gelmiştir. Dini kendi çıkarları için kullanan topluluklar ve siyasetçiler ise toplumda huzur bırakmamışlardır. Hiçbir dinin aracıya ihtiyacı yoktur. Din tanrı ile insan arasındaki bir sözleşmedir; bir sevgi bağıdır. Bu öğreti tanrıdan insana doğru akan bir öğretilerdir. Din kişinin özel, özgür alanına bırakılmalıdır. Ayrıca herkesin inanç sistemine de saygı duyulmalıdır. Her toplum kutsal kitabını kendi dilinde okursa anlaması kolaylaşır. İnsan; kendi dilinde okursa, kendi dilinde ibadet ederse, sevgi de saygı da o denli güçlü olur. Güzel günlere ulaşmak ta kolaylaşır.

Üniversiteleri ve dini kullanarak siyaset yapmak, insanlık suçu olduğu kadar, bilime ve dine de saygısızlıktır. Bilim adamları ve din adamları artık konuşmalıdır; siyasilerin bilime ve dine burunlarını sokarak kirlenmemeleri gerektiğini gündeme getirmelidirler. Çünkü bilimi ve dini siyasete malzeme olarak kullanarak hem dine hem de bilime zarar verilmektedir. Toplum; dinden ve üniversitelerden soğumaktadır. Aynı zamanda bilimin ve dinin kendine özgü yapısı bozulmaktadır. Bundan demokrasimiz de büyük zarar görmektedir. Unutmayalım ki

Saniyeler, dakikalar, saatler ne hızlı geçiyor derken, şimdi de günlerin, haftaların, ayların, yılların daha da hızlı geçmiş olduğunu algılıyoruz.

sümüklü demokrasi olmaz. Türkiye'yi tüm olumsuzluklara rağmen bugüne dek ayakta tutan, yükselişini devam ettiren güç; Cumhuriyetin kuruluş felsefesine inanmış Anadolu çocuklarının yaratıcılığından kaynaklanmaktadır. O güç devre dışı kalırsa siyasiler bilsin ki büyük felaket kaçınılmazdır. Bu ülkeyi değerli kılan da o insanların varlığıdır. O insanları yok saymak, bu ülkeyi yok saymak demektir. Bu da kimsenin haddine değildir.

Yaklaşık 25 yıldır bu ülkede "sürelî bilimsel yayın" çıkarabilmenin mücadelesini veriyoruz. Bu işin nedeni zor olduğunu, hele bu ülkede neredeyse imkânsız bir iş olduğunu, ben bilirim, biraz da benimle çalışanlar bilir. Devlet kurumları bu işte başarılı olamadıkları için yok olup gitmişlerdir. Biz; bu nedenle devletin yapamadığı bu işi yaparak devletimize ve halkımıza hizmet vermek istedik. Bu günlere binbir güçlükte geldik. Bilimsel bir dergiyi yayın hayatında tutabilmek demokrasiyi ayakta tutmaktan daha zor bir iştir. Bilimsel bir derginin yaşamına devam edebilmesi için;

- a) Bu işe gönül verecek insanlara ihtiyaç var. (Parayla pulla ilişkisini kesmiş, gönüllü çalışacak insanı bu ülkede bulmak zor. Böyle insanı bulsan da işi bitince arada bul. Köprüyü geçince hemen köprüyü ya yıkıyor ya da yakıyor).
- b) Bu ülkede atamalarda ve yükseltmelerde bilimsel kriter kullanılmalı ki insanlar araştırma yapmanın yayın yapmanın gerekliliğine inansınlar.
- c) "Araştırma nedir, neden yapılır, nasıl yapılır" eğitimi almış genç kuşaklara destek olmak gerekir.
- d) Bu ülkede insanlar doçent olana dek yazmaya çizmeye gayret ederken, doçent olduktan sonra istirahate çekiliyorlar. Batıda ise tamamen tersi, insanlar doçent, profesör olduktan sonra araştırmaya, yazmaya, yayın yapmaya başlıyorlar.
- e) Üniversitelerin bilimsel araştırma yapabilecek donanımlı genç insanlara kapısını açması gerekir.
- f) Devlet-hükümet özgür-özzerk üniversitelerin destekçisi olmalıdır.
- g) Devletin ve özel sektörün sürelî bilimsel yayınların yaşayabilmesi için destek vermesi gerekir.

25 yıla yakın süredir hastanelere, üniversitelere, hekimlere ücretsiz düzenli dergi gönderiyoruz (3-4 farklı dergi). Son birkaç yıldır "ekonomik sıkıntı nedeniyle artık bundan böyle dergileri göndermemiz mümkün olmayacaktır, abone olursanız memnun oluruz." diye yazdığımız zaman aldığımız yanıt "abone olmayı düşünmüyoruz" ya da "ihtiyacımız yoktur" olmaktadır. İşte üniversitemizin ve hastanelerimizin yönetimindeki anlayış. Biz hala ücretsiz göndermeye devam ediyoruz. Sanırım yakın gelecekte tamamen dijital yayıncılığa geçmek zorunda kalacağız.

25 yıla yakın bir süredir verilen emeğin yok olup gitmemesi için mücadele ediyoruz. Bazıları bizim dergilere hiç makale göndermedikleri gibi aleyhimize de ileri geri konuşmaktadır. Onlar yıkmaya, biz de ayakta tutmaya devam edeceğiz. Verdiğimiz emek sayesinde, geçen sürede, milyonlarca dolar değerinde bir arşiv oluştu ve gençlerin hizmetine sunuldu. Bilimsel Türkçe dilin gelişmesine verilen katkı yanı sıra yüzlerce genç insanın akademik yükselmesi için gerekli olan çalışmaların yayınlanmasına olanak sağlandı. Ayrıca bizi izleyen diğer gönüllü kuruluşlar da kendi alanlarında sürelî yayınların hayata geçirilmesini sağladılar.

Bu ülkede insanlar önce okuma-yazmayı öğreniyor ama sonra ne okuyor ne yazıyor. Ya da köprüyü geçmek için okuyor yazıyor, sonra sen sağ ben selamet diyor. Bu çok yanlış bir yaklaşım çünkü eğitim yaşam boyu devamlı bir süreç. Hele akademik yaşamda her gün okuyup yazmaya zaman ayırmazsan sonsuza dek istasyonda beklersin. Bizde akademik sistem güncelleşmediği için istasyonda beklesen de sana "hayrola" diyen olmaz. Bazıları da köprüyü geçtikten sonra başkası geçmesin diye köprüyü de yıkıyor. Bu da ilkel olmayı aşamamanın işareti. Üniversiteler; okur, yazar, bilime yatkın, gerçeğin yürüyüşüne katılabilecek, araştırmacı ruhu taşıyan, yazan, çizen gençlere fırsat verecek olursa ülkemizdeki bilimsel dergiler de makale bulmakta sorun yaşamayacaktır diye düşünmek istiyorum.

Dünün gençleri de yani X kuşağı bugünün gençleri gibi yani Y kuşağı gibi paranın peşinde giderek üniversiteleri boşalttılar. Boşalan yerleri bir şeyler hemen doldurdu. Eğitim de, öğretim de, araştırma da gündemden süratle çıktı. Üniversiteler bu haliyle bir yere varamaz. S.O.S. çılgığı alınıyor. Bazıları üni-

Biz unuttuk daha eskisini, onları tarih yargılasın. Son 90 yılda çocuklarımıza en büyük kötülüğü iki kesim yapmıştır. Birincisi Devlet, ikincisi çocukların aileleri. Bu nedenle gerçek okur-yazar oranı istenilen seviyeye gelmediği gibi, üniversite eğitimi alma oranı da yüzde seksen-doksanlara ulaşamadı. Kitap okuma konusunda ise dünyada en son sıralardayız.

versiteleri geçimhane, tekke, zaviye gibi algılamakta ısrar ediyor. Üniversitenin yerinde yeller esiyor, mektepler var artık. Akademik ünvanlar da son uygulamalar nedeniyle nerdeyse işportadan temin edilebilecek duruma gelmiştir.

Bu ülkenin sorunlarına çözümü üniversite gibi üniversiteler ve adam gibi bilim adamları üretebilir. Bu nedenle hükümet çağdaş bir üniversite reformunun yolunu açmalıdır. Ateşi avuçlarının içine alma sevdasından vazgeçsinler, üniversite kor alevdir, elinizi yakar.

Biz; yazar okuyan yok, araştırma yapan yok, bilimsel makale yazan yok diyoruz. Gelen yazıları da bazı arkadaşlar kesinlikle basılamaz vs. diyerek geri çeviriyorlar. Bu yaklaşım yanlıştır. Yapıcı eleştiriler yapılarak yazarların hevesleri kırılmamalıdır. Olumlu ve toleranslı yaklaşımla gençleri motive etmemiz gerekir. Bu olumlu yaklaşımla okur yazar kesim artırılabilir.

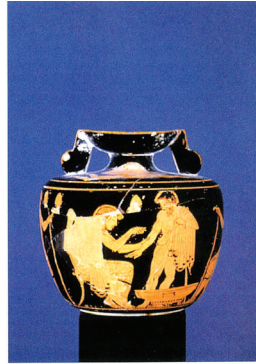
Hakemlik yapan arkadaşlarımızın yanı sıra, bir de bazı yazar arkadaşlarımız var, onlar da Türkiye’de yayınlanan makaleleri refere etmemektedirler. Bunun nedenini ben anlayama-

dım, bu konuda ciddi bir araştırma yapmak gerekiyor. Bazı insanları anlamak kolay değildir. Biz yıllardır bu ülkenin de bilimsel kaynağı, arşivi olsun, bilim dili gelişsin diye çalışıyoruz. Bazıları buna mani olmaya çalışsa da biz daha büyük bir arzu ile yolumuza devam edeceğiz. Yeter ki siz isteyin ve destekleyin.

Biz her zaman “devletin, üniversitelerin ve başkalarının gerçekleştiremeyeceği işleri yaşama geçirmek için varız” düşüncesi ile gece gündüz çalıştık. Bunun en güzel örneği Türk yazın hayatına kazandırdığımız Turkish Journal of Gastroenterology, Akademik Gastroenteroloji, Endoskopi ve Güncel Gastroenteroloji Dergilerinin muntazam olarak yayınlanmasıdır. Bu tüm zorluklara rağmen gerçekleştirilen bir başarıdır. Bu başarıda bir çok insanın göz nuru, alınteri olsa da en büyük katkı, Glyness Özcan ve Corinne Suzan Can’ın verdikleri destektir. Onların; hem ülkemizde bilimin gelişmesine hem de uluslararası bilime ülkemizin katkısının sağlanmasında emekleri olmuştur. Gelecek nesillerin de onların katkısını unutmayacağını düşünmekteyiz. Çünkü ozanın dediği gibi “uzun ince bir yolda gidiyoruz gündüz gece”.

(a)

(b)

(c)

İLK ÇAĞLARDA TIP

(a) Ölümünden çok sonra tapınılmaya başlanan Imhotep’in bakır alaşımından yapılmış tipik bir heykeli. Dizlerinin üzerinde bir papirus rulosu ile oturmaktadır (26. Hanedanlık). (© British Museum). (b) Klinik ressamının yaptığı düşünülen ve muhtemelen önce kanatıp, sonra hastanın kolunu tedavi eden hekimi gösteren süslemesiyle Hipokrat zamanından (M.Ö. 5. yüzyıl) bir parfüm kabı. (Louvre, Paris. © Photo RMN - Hervé Lewandowski). (c) M.S. birinci yüzyılda Kos Adası’ndan Hipokrat’ın başını gösteren Roma parası (© British Museum).